

Az antibiotikum-rezisztencia és elővigyázatosság az állatgyógyászatban

A francia [ANSES](#) (1) szervezésében került sor arra a konferenciára október 21-én, ami az állatgyógyászatban kialakuló, de a humán-egészségügyre is hatással lévő antibiotikum-rezisztenciával (*Antibiorésistance et pharmacovigilance en santé animale*) foglalkozott. A témának külön aktualitást adott, hogy a mezőgazdasági tárca koordinálásával elindult az öko-antibio program (az antibiotikumok használatának csökkentésére) – a kezdeményezés hasonlít az [Écophyto-terv](#)hez („leánykori nevén” az [Écophyto-2018-hoz](#)(2)), ami a növényvédőszer- és műtrágya-használat érdemi csökkentését tűzte ki célul. A program hivatalosan a [gyakorlati megvalósítását](#) jelenti **a 2011-es nemzeti állatgyógyászati antibiotikum-rezisztencia stratégiának**(3). **Látható, hogy az állatgyógyászatban kialakuló antibiotikum-rezisztencia előfordulását csökkentendő a kormányzat komoly anyagi és humán-erőforrásokat mozgósít, aminek érdemi környezetvédelmi vonatkozásai is vannak. Az eddigi eredmények biztatónak tűnnek, az antibiotikum-használat csökkenő mértéket mutat és a rezisztencia terén is vannak kedvező eredmények, noha az egyes állatfajok esetében a helyzet jelentős különbségeket mutathat.**

Gérard MOULIN ([Agence nationale du médicament vétérinaire](#) – Anses) előadásában a [tavalyi év franciaországi állatgyógyszer-használatáról](#) számolt be, ezt 1999. óta minden évben elvégzik a nemzetközi állat-egészségügyi szervezet (OIE) által közreadott módszertan szerint. Cél, hogy ennek segítségével minél pontosabb képet kapjanak arról, mekkora volt a francia állattenyésztés gyógyszer-, ezen belül antibiotikum-fölhasználása és az állatok antibiotikum-terhelése. 2012-ben 782 tonna állatgyógyszer került forgalomba, ez 1999-hez képest 41,2%-kal kevesebb, a csökkenés elsősorban az utolsó öt évben gyorsult föl. 2011-hez képest 6,1%-kal, az elmúlt öt évben pedig 10,9%-kal lett kisebb volt az állatok antibiotikum-terhelése. Igen komoly csökkenés következett be a takarmánykeverékekben fölhasznált antibiotikumok terén és általánosan igaz, hogy noha egyes állatfajoknál még mindig magas a fölhasznált mennyiség, minden haszonállat esetében elkezdődött a csökkenés, ahogy a kutyák és macskák esetében is. Általánosan igaz, hogy a csökkenés különösen azon termékpályák esetében szembetűnő, ahol a szereplők maguk is érdemi vállalásokat tettek ennek érdekében.

Sylviane LAURENTIE ([Agence nationale du médicament vétérinaire](#) – Anses) előadásában az állatorvosi gyógyszerhasználat negatív következményeivel kapcsolatos jelentést ([Rapport sur la pharmacovigilance des médicaments vétérinaires](#)) mutatta be. A *pharmacovigilance* területén Franciaországban 2012-ben összesen 3058 bejelentés történt, ebből a legtöbb eset a kutyákkal volt kapcsolatos, összességében pedig a kutyák és macskák együtt 82%-ot jelentettek. A szarvasmarha 10% körüli esetet mutatott, az összes többi állatfajra jutott a maradék 12%. A kutyáknál és macskáknál összesen 50-60%-ot jelentettek a külsőleg vagy belsőleg használt élősködő-irtók, a vakcinák 10-14%-ban okoztak problémát. Szarvasmarhánál nagyon durván egyenlő arányban volt problémás a vakcinák, az élősködő-irtók és az antibiotikumok használata.

Claire CHAUVIN (Laboratoire de Ploufragan-Plouzané – Anses) azt vizsgálta, milyen hatásai vannak a baromfityenyésztésben alkalmazott korai preventív célú antibiotikum-kezeléseknek. Megjegyezte, a termelők körében ez az eljárás általánosan ismert, de a gazdák meggyőződésből alkalmazzák ezt vagy éppen ellenkezőleg, utasítják el ennek alkalmazását, mindkét csoportot nagyon nehéz meggyőzni egy esetleges változtatásról. A tapasztalatok szerint nincs szignifikáns különbség a kezelt és kezeletlen állományok között sem a tartás alatti mutatókban (pl. mortalitás), sem a vágóhídi tulajdonságokban.

Jean-Yves MADEC (Laboratoire de Lyon – Anses) a [Résapath hálózatot](#) mutatta be, ennek szerepe, hogy figyelemmel kísérje az állatoknál kialakuló antibiotikum-rezisztenciát, különös tekintettel a multirezisztencia jelenségére. Megjegyezte, a sertések esetében a legkevesebb például a rezisztenciát nem mutató *E. coli*-törzsek aránya (15%) míg a lovaknál a legmagasabb (72%). Egyes antibiotikumokat vizsgálva fölhívta a figyelmet arra, hogy különösen a szarvasmarhák és a lovak esetében figyelhető meg növekvő rezisztencia, ami mindenképpen elgondolkodtató. A *Staphylococcus aureus* (SARM) azért érdekes, mivel ugyan állatoknál viszonylag kevéssé fordul elő, de a kutyánál megfigyelhetők olyan törzsek, amik emberre is átlépnek, és viszont, az embernél előforduló *S. pseudintermedius* a kutyát is megbetegítheti. Általában igaz, hogy egyes kritikus fontosságú antibiotikumok esetében csökkent a rezisztens törzsek aránya, ám állatfajonként nagyon eltérő helyzeteket lehet tapasztalni.

Pascal SANDERS (Laboratoire de Fougères – Anses) a Zoonose-direktíva végrehajtásával kapcsolatos nemzeti programot elemezve aláhúzta, az ellenőrzés és a megelőzés kiemelt célpontjait jelentik az *E. coli* és a *Salmonella*-törzsek. Megjegyezte, nagyon fontos, hogy a programban részt vevő laboratóriumok mindegyike ugyanazon protokollt használja, hogy az eredmények érdemben összehasonlíthatók legyenek.

Charlotte DUNOYER (Direction de l'évaluation des risques – Anses) a kockázatbecsléssel foglalkozó szervezeti egységet és annak munkáját mutatta be, valamint emlékeztette a résztvevőket a [Plan Ecoantibio 2017](#) fő pontjaira és célkitűzéseire.

(1) Agence nationale de sécurité sanitaire, de l'alimentation, de l'environnement et du travail – nemzeti egészség-, élelmezés-, környezet- és munka-biztonsági ügynökség

(2) <http://agriculture.gouv.fr/ecophyto-2018,510>

(3) **Emlékeztetőül:** két évvel ezelőtt még a Sarkozy-éra mezőgazdasági minisztere, Bruno Le Maire [jelentette be 2011. novemberében, hogy elkészült a nemzeti állatgyógyászati antibiotikum-rezisztencia stratégia](#), ami az állat- és humángyógyászat szempontjából egyformán fontos kérdést próbál meg érdemben kezelni. Ugyanis miközben a készítmények rendkívül széles skálája áll az érintettek rendelkezésére, ez rendkívül komoly környezeti és egészségügyi problémát is jelent a rezisztens törzsek megjelenése miatt. A stratégia célja kettős:

- csökkenteni kívánja az állatgyógyászatban alkalmazott antibiotikumok szerepét a rezisztencia kialakulásában az állatállományok egészségi állapotának veszélyeztetése nélkül,
- sokkal inkább szinten tartani az alkalmazott terápiaik hatékonyságát és kevésbé törekedni új antibiotikumok kifejlesztésére.

A stratégia negyven fő elemet tartalmaz, fő célja azon alternatív eljárások ösztönzése, fejlesztése, amik a szakma egészségének mozgósításán keresztül képesek az állatállomány egészségének megőrzésére. Segítségével erősíteni kívánják a partnerek francia mezőgazdaságba vetett bizalmát és a termelési rendszerek fenntarthatóságát.

A miniszter a kiadott sajtóközleményben hangsúlyozta, Franciaország a jövőben is arra törekszik, hogy Európa és a világ egyik legmagasabb színvonalú állategészségügyi rendszerét tartsa fent. A nyilvánosságra hozott stratégiával egyike azon országoknak, akik elsőként alkalmazzák a Európai Parlament, az Európai Bizottság, valamint tágabb értelemben a FAO, a WHO és az OIE ilyen irányú, az antibiotikum-rezisztenciával kapcsolatos ajánlásait. [A stratégia hozzáférhető ide kattintva, vagy letölthető a következő oldalról: \[http://agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/Plan_ABR-171111.pdf\]\(http://agriculture.gouv.fr/IMG/pdf/Plan_ABR-171111.pdf\)](#)

Franciaországban az állatgyógyászatban fölhasznált antibiotikumok mennyisége 2007. és 2010. között 12,1%-kal csökkent, amit elsősorban a szakma több szempontból is pozitív hozzáállásával magyarázott a szaktárca, de még további érdemi teendőkre van szükség az összes érintett koherens mozgósításával – ezt szolgálja a bejelentett terv, aminek negyven fő eleme öt nagy területre fókuszál, ezek:

- a helyes állatgyógyászati gyakorlat elterjesztése, az érintettek fogékonytá tétele az antibiotikus-rezisztencia kialakulásával és megelőzésével összefüggésben,
- az alternatív állatorvosi eljárások ösztönzése,
- az állatgyógyászati tevékenység szabályrendszerének megerősítése, a kockázatos eljárások visszaszorítása,
- az állatgyógyszerek használatának ellenőrzése, valamint a használat és az antibiotikum-rezisztencia közötti összefüggés vizsgálata,
- az európai gyakorlatok és a nemzetközi kezdeményezések tanulmányozása, esetleges adaptálása.

A célkitűzések egyike az volt, hogy 5 éven belül negyedével csökkenjen a fölhasznált állatgyógyszerek mennyisége anélkül, hogy ennek bármilyen hatása lenne az állatállományok egészségi állapotára.

Somogyi Norbert, Párizs